

Sosiaali- ja terveysministeriölle

Päivystyksen ja erikoissairaanhoidon keskittämistä koskevan asetuksen perustuslainmukaisuuden varmistaminen viite: lausuntopyyntö STM053:00/2015

Forssan kaupunki antaa lausuntokierroksella olevasta päivystyksen ja erikoissairaanhoidon keskittämistä koskevasta asetuserinnuksesta sosiaali- ja terveysministeriölle seuraavan lausunnon. Kaupunki lähettää sen oikeusministeriölle ja valtioneuvoston oikeuskanslerille tiedoksi.

Lausuntokierroksella olevassa päivystyksen ja erikoissairaanhoidon asetuserinnuksessa ehdotettu päivystyksen ja erikoissairaanhoidon keskittäminen ei olisi perustuslain (731/1999) 6 §:ssä tarkoitetun yhdenvertaisuuden tai sen edustaman yhdenvertaisuusperiaatteen mukaista. Luetinnuksessa ei esitetä minkäänlaista perustetta, miksi rajoitetaan pelkästään julkisen terveydenhuollon päivystystä ja siirretään erikoissairaanhoidoa pois tietyistä yksiköistä. Luetinnuksen mukaisessa asetuserinnuksessa näille yksiköille ei anneta mahdollisuutta toimia poikkeuslvetankaan nojalla. Yksityisen terveyden- ja sosiaalihuollon harjoittamiseen ei asetuserinnuksessa olla säätämässä minkäänlaisia rajoituksia.

Valmisteltu rajoitus aiheuttaisi sen, että julkisen ja yksityisen terveyden- ja sosiaalihuollon palvelujen tuottajat eivät olisi keskenään yhdenvertaisessa asemassa. Lisäksi asetuserinnuksessa saattaisi Forssan kaupungin ja myös sen kanssa rajoitusten kohteeksi joutuvien muiden seutukaupunkien asukkaat palvelujen saatavuudessa sekä potilas- ja asiakasturvallisuudessa ilman hyväksyttävissä olevaa perustetta kohtuuttoman eriarvoiseen asemaan verrattuina niiden paikkakuntien asukkaisiin, joihin palvelut keskitetään.

Oikeuskirjallisuuden mukaan säädösvalvonnassa huomion saavat yleensä lakiehdotukset tai lait ja niiden perustuslainmukaisuus. Tätä pienemmälle huomiolle jää yleensä lakeja alemmanasteisten säädösten perustuslainmukaisuus. Tämä on erikoista, sillä lakia alemman asteiset säädökset ovat suuri osa säädöksistä ja niiden sisältö merkittävä osa olemassa olevasta oikeudesta. Normihierarkian noudattamisessa ei ole epäilystäkään asetusten perustuslainmukaisuuden valvonnan tarpeellisuudesta (ks. Veli-Pekka Hautamäki: Asetusehdotusten ja asetusten perustuslainmukaisuus. Lakimies 4/2007 s. 499, jäljempänä Hautamäki 2007.)

Oikeuskirjallisuudessa korostetaan asetusten perustuslainmukaisuuden arvioinnin olevan tärkeää säädösvalmistelussa, sillä asetukset eivät mene etukäteen eduskunnan käsiteltäviksi. Säädösvalmistelun aikana tapahtuva asetusehdotusten perustuslainmukaisuuden valvonta ja tarkastus ovat luonteeltaan ennakollista normikontrollia. Suuri rooli tässä vaiheessa on erityisesti oikeusministeriöllä sen ohella, mitä itse säädöksiä valmistelevat ministeriöt ottavat huomioon.

Lisäksi merkittävä valvoja on valtioneuvoston oikeuskansleri. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytäntö on oikeuskanslerin ohella tärkeää ottaa huomioon. Kun lausuntoa pyydetään oikeusministeriöltä, asetusehdotuksen suhde perustuslakiin tulee todennäköisesti selvitettäväksi (ks. *Hautamäki* 2007, s.501- 505).

Perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuussäännös ilmentää valtiosääntöoikeuden yleistä oikeusperiaatetta. Samalla se toteuttaa perustuslain 1 §:n yleistä arvolähtökohtaa eli oikeudenmukaisuuden edistämistä yhteiskunnassa (*Ojanen, Tuomas – Scheinin, Martin*: Yhdenvertaisuus ja syrjinnän kieltö (PL 6 §). Teoksessa *Hallberg, Pekka – Karapuu, Heikki – Ojanen, Tuomas – Scheinin, Martin – Tuori, Kaarlo – Viljanen, Veli-Pekka*: Perusoikeudet. WSOYpro Helsinki, 2011, s. 230. jäljempänä *Ojanen – Scheinin* 2011).

Perustuslain yhdenvertaisuutta edellyttävä säännös kohdistuu sekä lainsoveltajaan että lainsäätäjään. (ks. *Ojanen – Scheinin* 2011, s. 232).

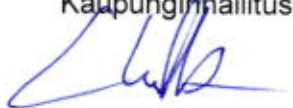
Asetusten perustuslainmukaisuuden valvonnassa on otettava huomioon myös perustuslain 107 §. Se valtuuttaa tuomioistuimet ja muut viranomaiset jättämään soveltamatta lain- tai perustuslainvastaisen asetuksen säännöstä (ks. *Hautamäki* 2007, s. 502). Käytännössä perustuslain 107 §:n soveltaminen on tähän mennessä ollut harvinaista. Tämä korostaa asetusten perustuslainmukaisuuden varmistamista jo säädöksen valmisteluvaiheessa (ks. *Hautamäki* 2007 s. 510).

Tämän asetuksen perustuslain vastaisuuden seurauksena olisi asetuksen soveltamatta jättäminen kaikissa viranomaisissa ja tuomioistuimissa perustuslain 107 §:n perusteella. Asetus olisi mitätön eikä vain moitteenvaraisesti pätemätön.

Kaupungit ja kunnat joutuvat kohtuuttomaan tilanteeseen, jos niiden täytyy jälkeinpäin pyrkiä estämään perustuslain vastaisen asetuksen vaikutukset. Tällaiset säännökset sosiaali- ja terveysministeriön tulee yhteistyössä oikeusministeriön kanssa etukäteen poistaa asetuseräluonnoksesta.

Forssassa 31.8.2016

Forssan kaupunki
Kaupunginhallitus



Sami Sulkko
kaupunginjohtaja



Matti Pietilä
kaupunginsihteeri